

PATOLOGIA DEFORMATIVĂ

Deformed pathology

Dr. Grigore Bușoi

Printr-o deschidere epistemologică, omul se regăsește ontologic prin sistemul SEIF (substanță, energie, informație, formă). Forma este ultimul element al sistemului, ea înglobându-le pe cele trei surate anterioare.

La cel de-Al doilea Congres Național de Medicină Generală de la Costinești din 1992, am propus ca premieră științifică conceptul *Patologia deformativă*, pe care apoi l-am prezentat ca referat general. Acest subiect a devenit a doua temă a Congresului și a fost dezbătut o zi întreagă, ca o problemă de mare interes medical.

Acest domeniu nou de patologie are ca substrat deformarea structurilor componente (celule, țesuturi, organe, sisteme) ale organismului, inclusiv a întregului – corpul uman –, deteriorare care se realizează prin mecanisme bio-fizice în strânsă relație cu timpul acompaniator.

Ființa umană există, coexistă și insistă într-un continuum temporal, reunit în ceea ce noi am numit învârstnicire, domeniu care cunoaște șapte etape de viață distincte. În același timp, omul are o existență fizică, una psihică, una morală și alta socială. Aceste modalități partitive, ca *pars pro toto*, se pot derula în parametri acceptați ca normali. Dacă survin deteriorări ale acestor existențe particulare, se ajunge la o adevărată patologie care poate căpăta un aspect deformativ. Astfel, putem vorbi de o patologie deformativă somatică, ea cuprinzând aspecte particulare, de la *exoftalmie*, la „torace în butoi“ (*emfizem pulmonar*), *elefantiasis* sau *hallux valgus*. În plan psihic găsim deformări patologice redutabile, ca în *oligofrenii*, *psihoze* sau *demențe*. Deformările ca spectru moral înglobează o paletă foarte largă de manifestări, de la subiectul *mincinos* și *delator*, la *hoț* și *tâlhar*. Iar în cadrul patologiei deformativă

socială putem include *alienarea*, *nepăsarea* sau *cosmopolitismul*.

Mihai Eminescu, observator genial al condiției umane, ne amintește câteva adevăruri generale pe care le exprimă metaforic.

Codrul legănat semnifică grupul de oameni aflat în procesul undulației universale: asimilație – dezasimilație, propulsie – relaxare, creștere – descreștere, cu aplecarea finală spre întâlnirea cu pământul.

Iată un prim grupaj de versuri:

— *Ce te legeni, codrule,*

Fără ploaie, fără vânt,

Cu crengile la pământ?

— *De ce nu m-aș legăna*

Dacă trece vremea mea!

Ziua scade, noaptea crește

Și frunzișul mi-l rărește.

(„Ce te legeni...“)

În curgerea vremii aflăm că:

Numai omul-i schimbător

Pe pământ rătăcitor...

(„Revedere“)

Arborele la zile – frunze verzi – le spune foi, iar în existența sa el le însumează. Ultima frunză, ca *foaie veștedă*, anunță că:

... vindecă orice rană

Dând la patime repaos.

(„Foaie veștedă“)

Substratul deformării are la bază două procese fizice conexe: elasticitatea și plasticitatea, adică reducerea elasticității și întronarea plasticității cu păstrarea formei câștigate. Forma exprimată este în strânsă relație cu fondul substratului, ca structură și troficitate, cu metabolismul și funcția lui.

Procesele care induc patologia deformativă le scriem într-o posibilă secvență:

1. Greutate sau lentoare în amorsarea procesului metabolic;
2. Perturbarea sau declinul tonusului fiziologic local sau sistemic;
3. Deficiențe morfo-funcționale prelungite;
4. Vulnerabilizarea și rigidizarea structurilor;
5. Distrucții sau prăbușiri tisulare;
6. Insuficiențe organice patente;
7. Blocări funcționale pe un substrat slab, reactiv.

Într-o altă prezentare, patologia deformativă are la bază:

1. Procese de diminuare sau micșorare a formelor: hipofuncția structurilor, atitudini vicioase, atrofia, scleroza, amputația etc.;
2. Procese de augmentare a formelor: infecții, inflamații, acumulări patologice (infiltrate, depozite), ectazii, creșteri tumorale;
3. Procese dislocante și distorsionante: pierderea lăcașului (luxații, hernii), torsiuni în ax (cifoscolioze), torsiuni de pedicol (chist de ovar, testicul);
4. Malformații congenitale și boli ereditare;
5. Alte cauze: sechele post traumatice și după arsuri, sechele post accidente vasculare cerebrale și post intervenții chirurgicale etc.

Un loc special îl ocupă modificarea formei în relație cu procesul de îmbătrânire. Aici își găsește locul conceptul de fragilizare.

Îmbătrânirea (senescența) determină modificarea ținutei corporale, printre care constatăm:

- creșterea înclinării anterioare a pelvisului și a capului;
- cocoșarea (accentuarea cifozei dorsale);
- îngrășarea sau aspectul uscățiv.

Omul în vârstă poate deveni un colecționar de mare extindere în deformări: somatice (ex. artroze, insuficiență circulatorie venoasă, sechele de diverse etiologii), psihice (demență), morale (avariția), sociale (izolarea).

La pacientul în vârstă avansată, putem vorbi de patologie deformativă în „5 I^c”: Instabilitate (emoțională și posturală), Insuficiențe organice și senzoriale, Incontinență sfincteriană, Imobilizare, Instituționalizare.

Plecând de la litera Ω , în cadrul procesului de omegalizare al vieții omului pe care l-am descris, prin involuție se poate ajunge la stadiul inițial al ieșirii în lume, la alt „I^c”, adică la Iraționalitate și la Infantilism.

De asemenea, se poate alcătui o deformare patologică a celor „5 D-uri”. Această asociere cuprinde:

1. Dereglări nutriționale (deficit nutrițional);
2. Disfuncții funcționale sistemice (ap. respirator, ap. circulator, ap. digestiv, ap. uro-genital);
3. Deprecieri senzoriale (vedere, auz etc.);
4. Deteriorare psihică (de la deficit cognitiv minor până la demență);
5. Diminuarea statutului social.

PATOLOGIA DEFORMATIVĂ ÎN TABLOURI CLINICE

Aproape întreaga patologie umană poate fi prezentată din perspectiva conceptului patologiei deformative. Ne oprim la patru cazuri din practica proprie, care ni se par a fi reprezentative pentru subiectul tratat:

1. Coarctarea de aortă. Prin îngustarea localizată a arcului aortic distal de originea arterei subclaviculare stângi, se realizează o tensiune arterială sistolică crescută la arterele de la membrele superioare și o tensiune arterială scăzută la membrele inferioare. Cazul nostru aparține unui tânăr care prezenta o hipotrofie staturală evidentă a jumătății inferioare a corpului. Elementele radiologice prezente erau: hipertrofia ventriculară stângă și dilatația poststenotică a aortei.

2. Ciroza hepatică etanolică. Găsim un ficat atrofie cu splenomegalie și ascită, la un pacient emaciat, cu circulație venoasă colaterală abdominală pronunțată, cu ginecomastie și retracție aponevrotică palmară.

3. Sindromul dismetabopres („Sindromul metabolic”). Acest caz are în vedere o persoană de sex feminin care prezenta o obezitate centrală (abdomen în „minge de rugby”), cu hepatomegalie (prin steatoză), ficat de consistență moale, cu margine rotunjită, chisturi ovariene și hiperostoza osului frontal.

4. Examinarea unei tumorete suspecte de a fi melanom malign prin încadrarea în formula A B C D E

- a) ansamblu (asimetric)
- b) bordură (margini neregulate)
- c) culoare (neagră, cu mici variații)
- d) diametru (crește în diametru)
- e) evoluție (accelerată care necesită intervenția rapidă codificată și supraveghere; se poate intra în *blitzkrieg*).

NOTAȚII FINALE

1. Forma pentru ființa umană este un suport antropologic care permite interpretarea lumii.

2. Patologia deformativă reprezintă o deteriorare și veștejire a florii și tulpinii vieții, de cauze variate, în repere spațiale-temporale-modale, cu modificări caracteristice în plan local sau general-corporal.
3. Corporalitatea este o condiție biologică a ființei, un produs genetic, istoric și cultural, cu o dimensiune identitară, care permite explorarea, cercetarea și desprinderea unor semnificații.
4. Modificarea formei (deformarea) are un stadiu inițial *predeformativ* în care apare o expansiune sau o aplatizare a formei asociată sau nu cu o discromie, cu o modificare termică și o percepție algică, un stadiu *deformativ-patent*, cu o alură acută, subacută sau cronică, însoțită de semne și simptome relevante și un stadiu *postdeformativ* de urmă a fenomenului cauzal, care poate îmbrăca aspecte insolite.
5. Patologia deformativă devine obiect de studiu și de rezolvare terapeutică pentru toate specialitățile medicale, cu o adresă directă pentru reumatologie, ortopedie și traumatologie, pentru chirurgie plastică și pentru medicina recuperatorie și de reabilitare.